

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 16. szám
2010. augusztus 27.

Gabona és Ipari Növények

XIII. évfolyam 16. szám

2010. 33. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	9
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	13
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	13
Külpiaci információk.....	14
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	19
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	22
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára	25
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	25
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	27

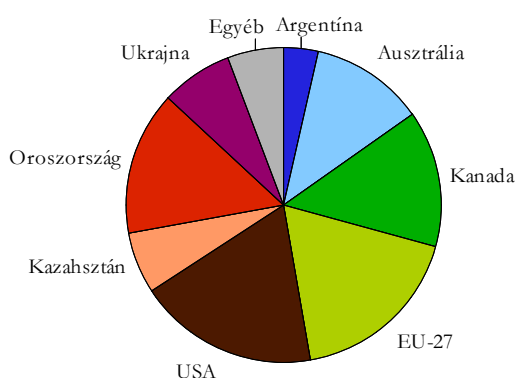
GABONAPIACI JELENTÉS

- A fekete-tengeri régió veszít gabonapiaci részesedéséből a 2010/2011. gazdasági évben, ugyanakkor az USA, Argentína és Ausztrália növelheti azt.
- Az EU-ban nem kell a takarmánygabona hiányával számolni. A szükségletet a belföldi gabonatermés és kisebb mennyiségű kukoricaimport fedezheti – hasonlóan a korábbi évekhez.
- Az alapanyag árának emelkedése miatt az F.O.Licht szakértői a hús, a tej, a malom- és sütőipari termékek árának mérsékelt emelkedését várják az EU-ban.
- Magyarországon a gabonafélék termelői ára 30-70%-kal magasabb volt a 33. héten, mint az előző év azonos időszakában.
- Magyarországon a szélsőséges időjárás nem csak az őszi kalászosok idejére volt kedvezőtlen hatással, hanem a további szántóföldi munkákat is nehezíti.

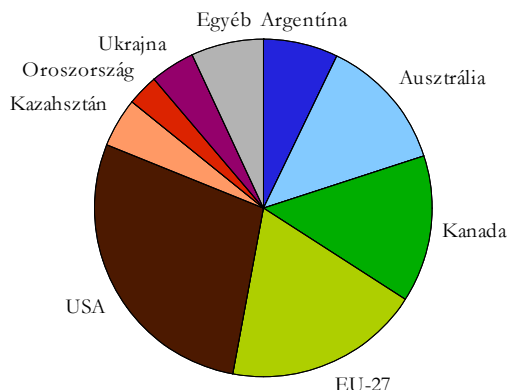
Világpiaci kitekintés

A fekete-tengeri térség vártnál kisebb búzatermése és az ezzel kapcsolatos bizonytalanságok határozták meg az elmúlt néhány hét piaci hangulatát. Oroszország előreláthatóan mindössze 3,5 millió tonna búzát exportál a 2010/2011. gazdasági évben, amelynek jelentős része még augusztus 15. (a tilalom életbe lépése – lásd: Gabona és Ipari Növények piaci jelentés XIII. évf. 15. szám) előtt lebonyolódott. Összehasonlításképpen, a 2009/2010. gazdasági évben 18,7 millió tonnát szállítottak külföldre. Kazahsztán kivitele az előző évihez képest 2,5 millió tonnával 5,5 millió tonnára eshet az idén. Ukrajna gabonaexportját az augusztus 25-i, végső döntés értelmében nem korlátozzák. Az ország exportálható búzakészlete az egy évvel korábbi 9,3 millió tonnáról 5 millió tonnára eshet a 2010/2011. gazdasági évben. Mindezek következtében a FÁK államok búzájára kötött előszerződéses jelentős részét törölték, és az importőrök más beszállítók (pl. az USA) felé fordultak. Az USA agrárminisztériumának (USDA) legfrissebb adatai szerint az ország 2010/2011. évi búza exportja 33 millió tonna lehet, amely megközelíti a 2007/2008. évi rekordot (34,3 millió tonna) és közel 9 millió tonnával több a 2009/2010. gazdasági évinél. Ausztrália és Argentína globális búzaexportból való részesedése szintén jelentősen nőhet a folyó gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva.

A főbb exportőrök részesedése a világ gabonakereskedelméből
2009/2010. gazdasági év 2010/2011. gazdasági év

Forrás: IGC

Forrás: IGC

Az elmúlt hetekben rohamosan emelkedett és magas szinten stabilizálódott a búza és az árpa világgiazi ára, ezért a kukorica felé fordulhat az európai takarmányipiac figyelve. Globálisan és Európában is kedvező kukoricatermesre számítanak. Az F.O.Licht szerint a kieső fekete-tengeri gabonatermes ellenére sem kell az Unióban a takarmánygabona hiányára számítani. Szükségletének jelentős részét a tagországokban termelt gabona fedezi, és a korábbi évekhez hasonlóan csak kisebb mennyiségű kukorica-behozatalra kerülhet sor. Szóját továbbra is Dél-Amerikából importálhat a közösség. Az alapanyag árának emelkedése következtében az F.O.Licht szakértői a hús, a tej, a malom- és sütőipari termékek árának mérsékelt emelkedését várják az EU-ban.

Hazai helyzet

Magyarországon az étkezési búza tonnánkénti termelői ára már meghaladta a 47 ezer forintot, a takarmánybúzáé a 40 ezer forintot, és a takarmányárpáé megközelítette a 31 forintot augusztus második felében. Az előző év azonos időszakához viszonyítva ezek 30-70%-kal magasabb árak (1-4. ábra, 1-2. táblázat).

Magyarországon igen felemásan alakult az egyes régiók gabonatermése az idén. Az extrém időjárás (jégeső, vihar, szokatlanul sok csapadék, árvíz, belvív) következtében egyes táblákon megsemmisült, vagy betakaríthatatlanná vált a termés. Máshol el tudták végezni az aratást, de minőségi problémák miatt várhatóan alacsony áron tudják csak értékesíteni a terményt. Ugyanakkor akadtak az országban olyan területek is, ahol a termés mennyisége és minősége is kedvező volt

(pl. Fejér, Győr-Moson-Sopron, Baranya és Somogy megyékben). Az idei év felvásárlására az árak szokásosnál nagyobb szórása jellemző, a minőségi termény nagyon drága, a gyengébb beltartalmú tételek ellenben nagyon olcsók.

Az őszi mezőgazdasági munkák jó minőségű elvégzését az idén is nehezítheti a tőkehiány. Emellett azonban óriási gondot okoz, hogy augusztus közepén még 45 ezer hektár szántóterületet borított belvíz és 4 ezer hektárt árvíz. Továbbra is súlyos a helyzet Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén és Csongrád megyékben, de a belvizes területek nagysága Hajdú-Bihar megyében is meghaladta a 2 ezer hektárt.

A magas búzáarak miatt az őszi búza vetésterületének növekedése is elképzelhető az idén, az előbb említett belvíz probléma azonban ezt korlátozhatja. A szántóföldi munkákat egyes területeken el se tudják kezdeni időben, máshol az inputok biztosítása (pl. műtrágya, vetőmag) lehet gond. Az őszi vetési időszak várhatóan nem lesz mentes a problémáktól, de a kedvező időjárás sokat segíthet a jövő évi termés megalapozásában.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (33. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 32. hét	2010. 33. hét	2010. 33. hét / 2010. 32. hét [%]
Étkezési	tonna	14 850,87	11 498,65	2 463,54	63 569,29	28 813,07	45,33
búza	Ft/tonna	49 080,80	44 884,73	44 740,39	44 476,83	47 035,13	105,75
Takarmány-	tonna	7 060,80	1 638,07	-	20 482,57	9 798,87	47,84
búza	Ft/tonna	41 853,61	34 640,96	-	33 145,07	40 689,82	122,76
Takarmány-	tonna	-	1 319,60	-	2 734,44	1 546,32	56,55
kukorica	Ft/tonna	-	40 690,18	-	36 608,49	41 075,76	112,20
Takarmány-	tonna	-	61,40	-	2 486,38	453,12	18,22
árpa	Ft/tonna	-	22 270,36	-	28 476,71	30 992,33	108,83

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

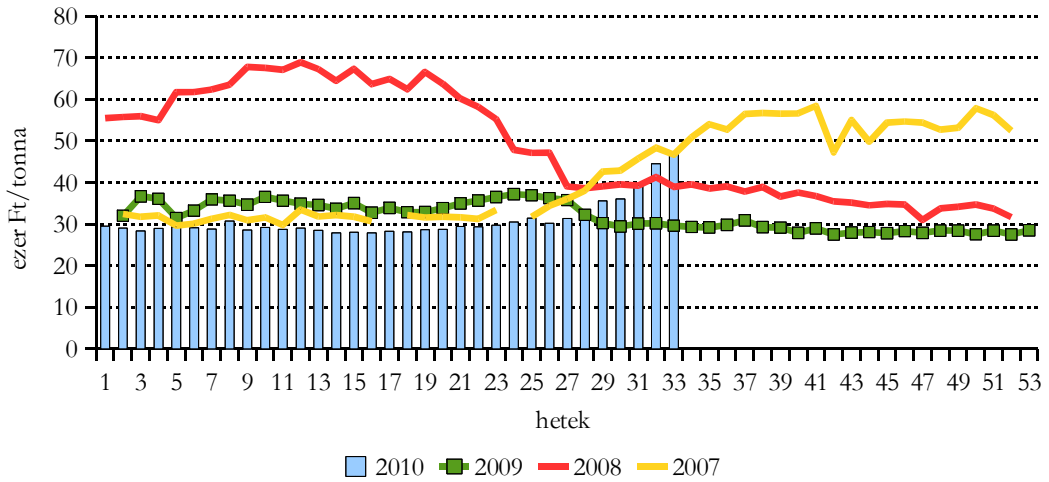
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 33. hét	2010. 32. hét	2010. 33. hét	2010. 33. hét / 2009. 33. hét [%]	2010. 33. hét / 2010. 32. hét [%]
Étkezési	tonna	54 711,44	63 569,29	28 813,07	52,66	45,33
búza	Ft/tonna	29 648,49	44 476,83	47 035,13	158,64	105,75
Takarmány-	tonna	20 641,26	20 482,57	9 798,87	47,47	47,84
búza	Ft/tonna	23 345,20	33 145,07	40 689,82	174,30	122,76
Takarmány-	tonna	918,64	2 734,44	1 546,32	168,33	56,55
kukorica	Ft/tonna	31 114,95	36 608,49	41 075,76	132,01	112,20
Takarmány-	tonna	3 795,92	2 486,38	453,12	11,94	18,22
árpa	Ft/tonna	23 562,03	28 476,71	30 992,33	131,54	108,83

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

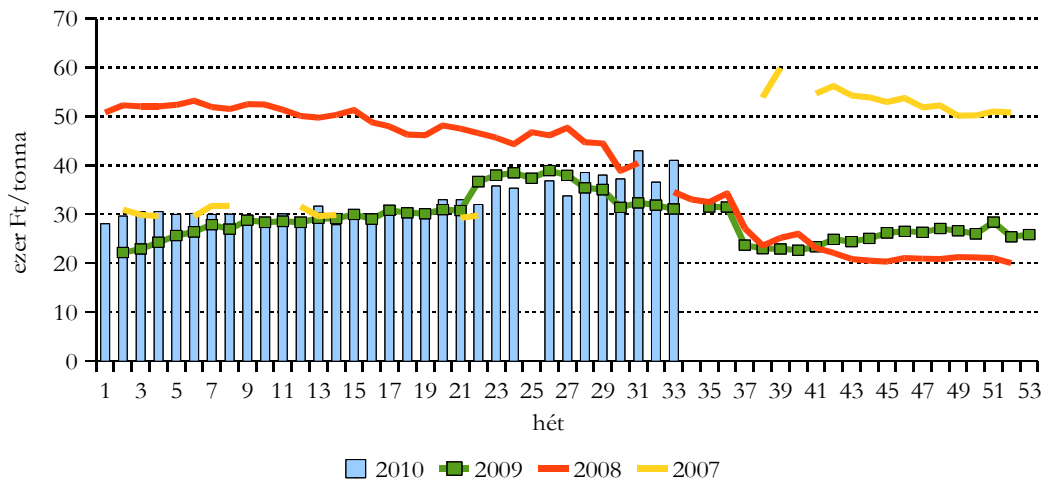
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

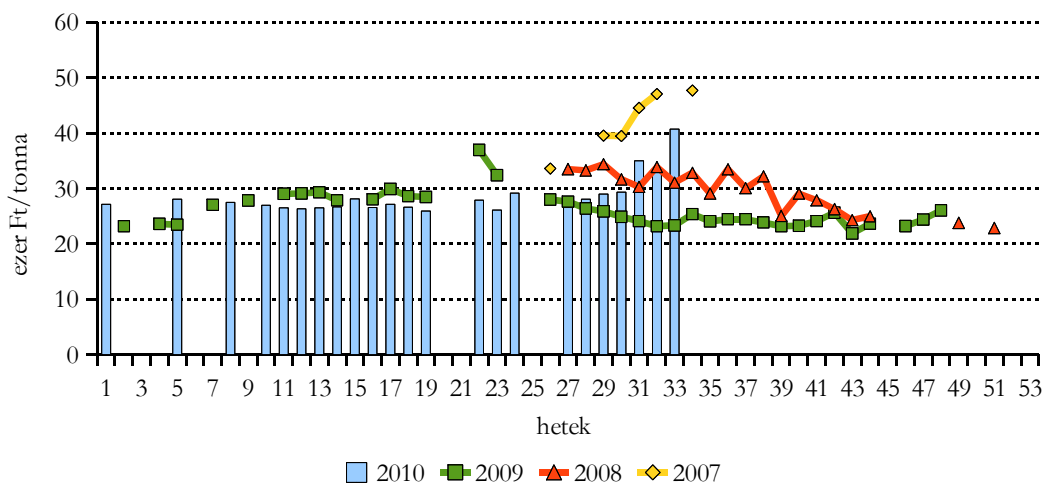
A takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

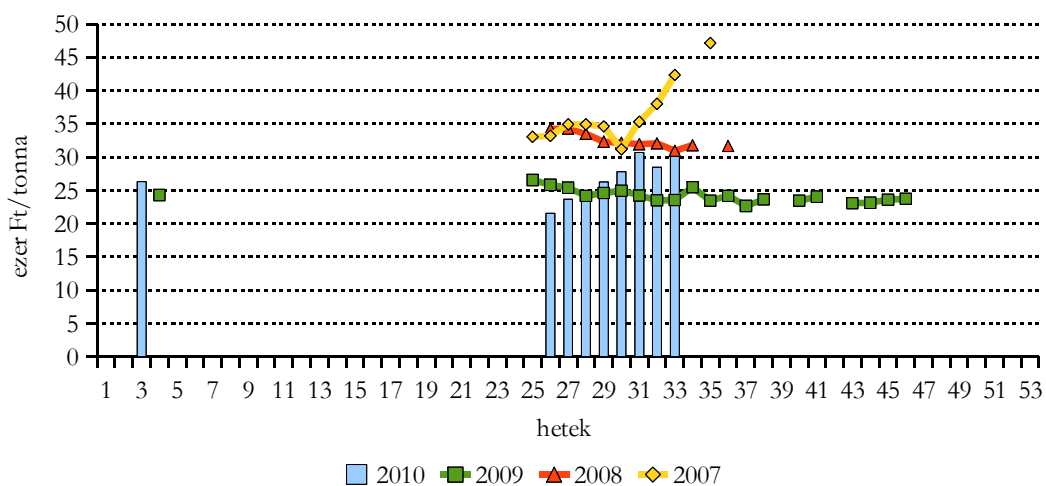
A takarmánybúza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

A takarmányárpa termelői ára

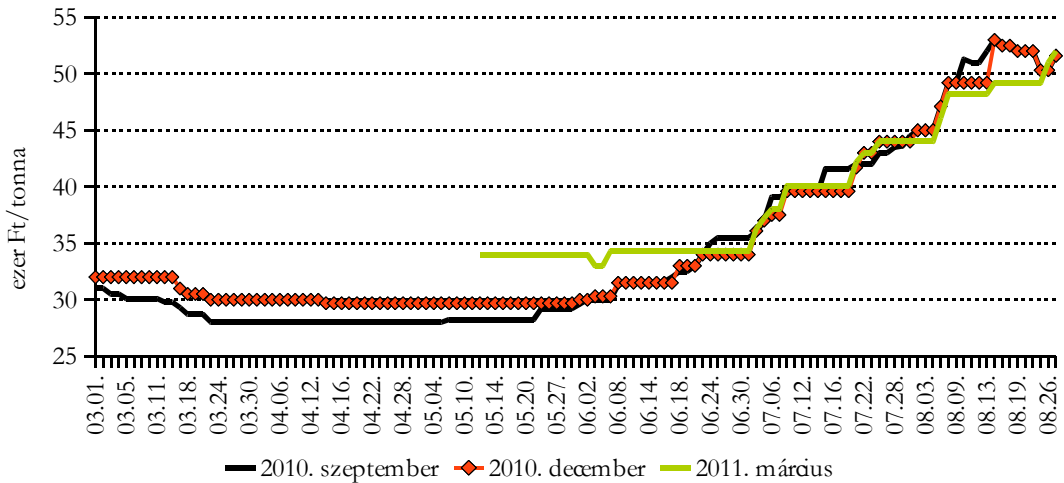

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

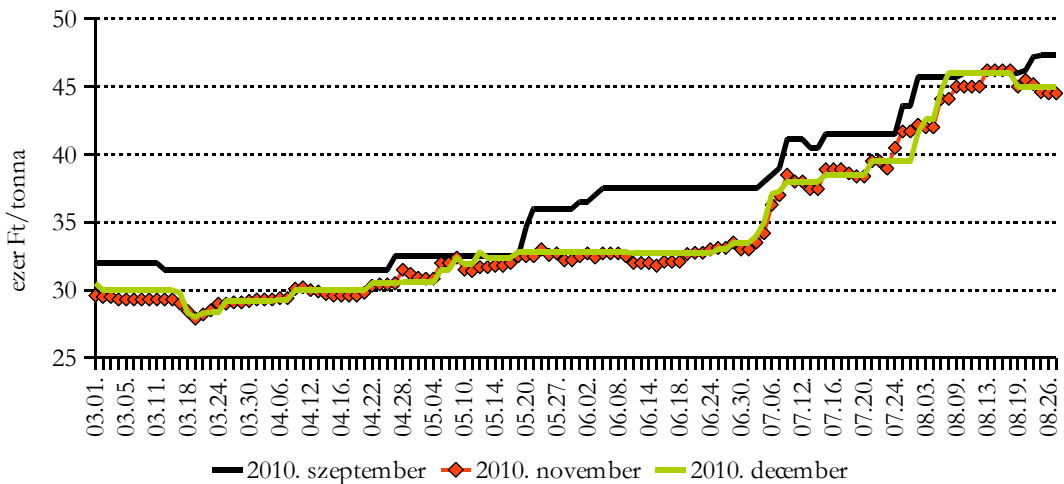
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

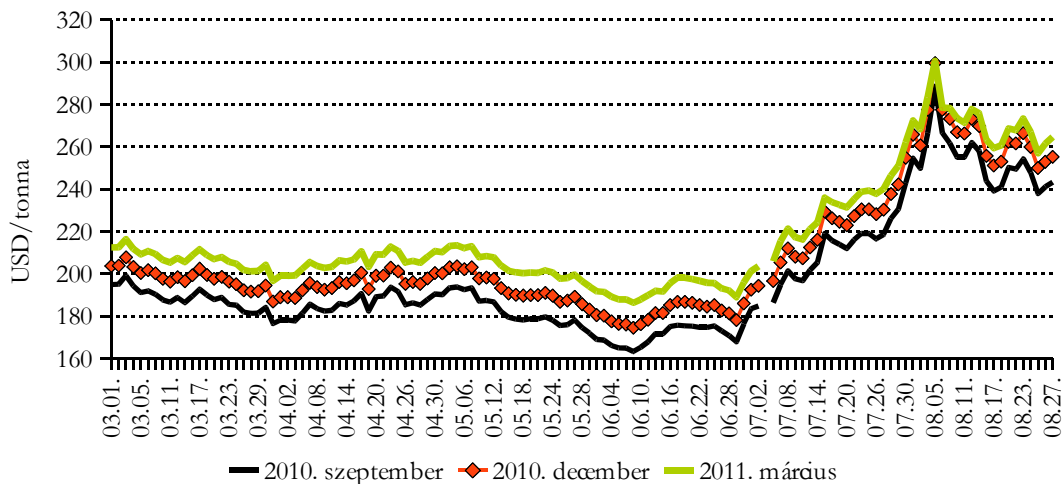
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

7. ábra

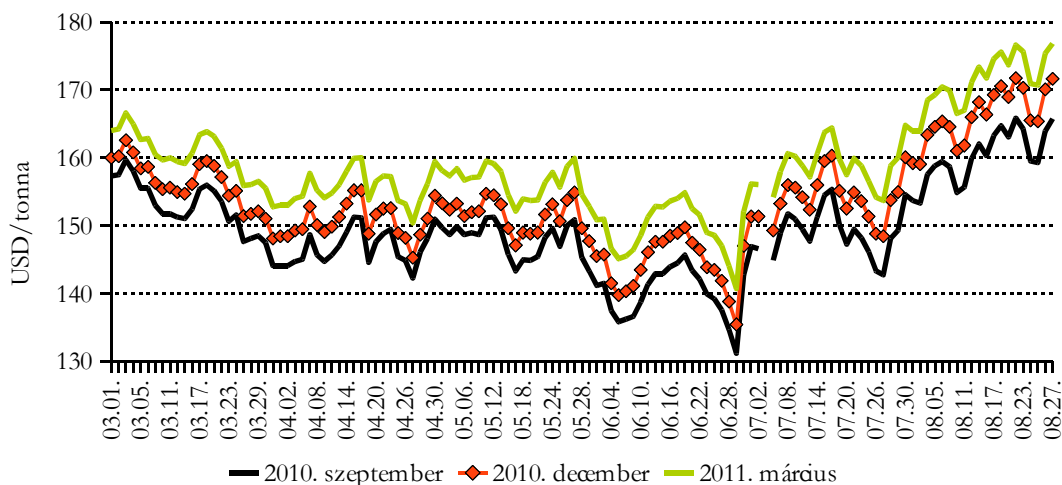
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

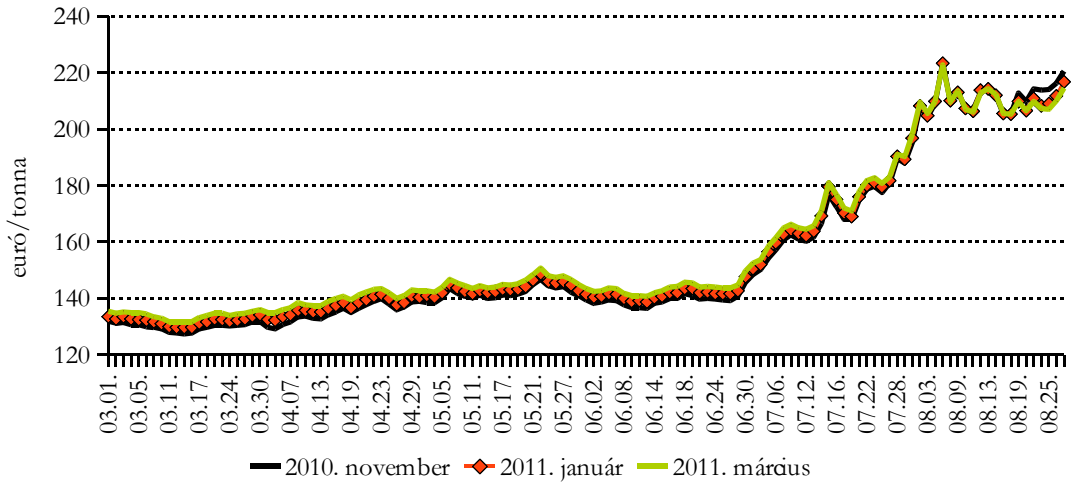
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. ábra

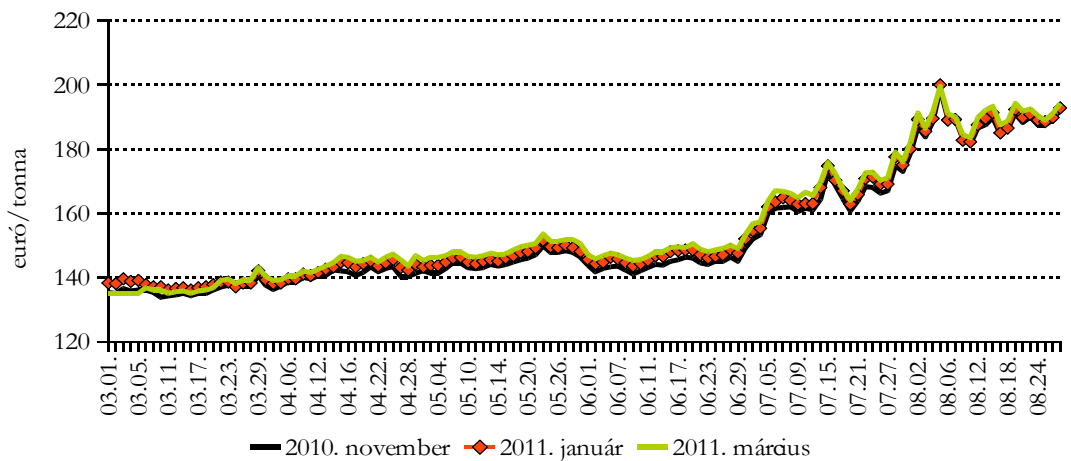
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. ábra

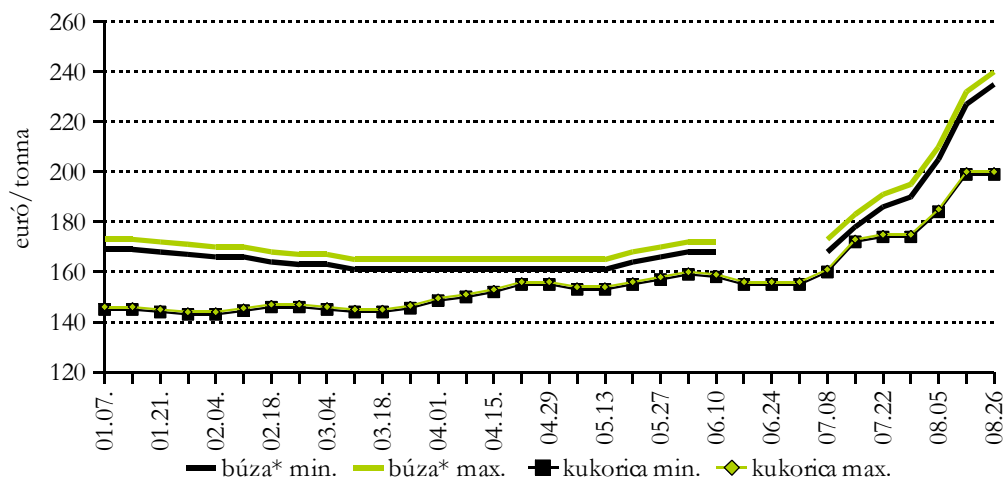
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

11. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

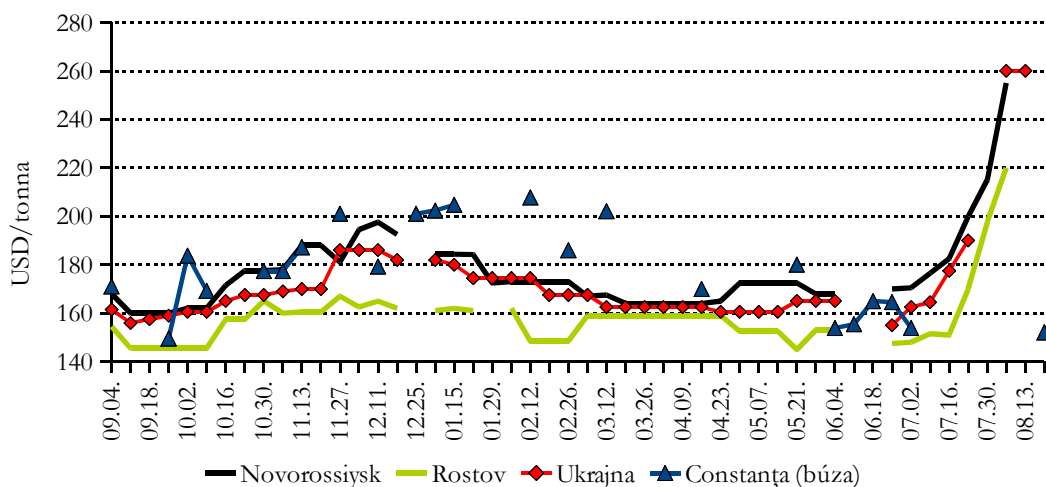
* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (78/79 kg/hl, fehérje 13%).

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna

Forrás: AKI PÁIR

12. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 33. hét	2010. 32. hét	2010. 33. hét	2010. 33. hét / 2009. 33. hét [%]	2010. 33. hét / 2010. 32. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1621,2	1160,28	794,09	48,98	68,44
ömlesztett	Ft/kg	60,42	54,16	57,93	95,87	106,96
Finomliszt BL 55	tonna	2148,55	1387,94	1709,79	79,58	123,19
zsákos	Ft/kg	61,66	58	62,22	100,91	107,26
Finomliszt BL 55	tonna	852,53	573	880,58	103,29	153,68
zacskós	Ft/kg	72,08	70,17	65,81	91,3	93,78
Rétesliszt BFF 55	tonna	70,44	40	46,59	66,14	116,48
ömlesztett	Ft/kg	69,56	63,2	63,18	90,83	99,97
Rétesliszt BFF 55	tonna	21,18	10,75	13,5	63,74	125,58
zsákos	Ft/kg	72,07	68,51	72,3	100,32	105,53
Rétesliszt BFF 55	tonna	76,26	24,98	78,03	102,33	312,44
zacskós	Ft/kg	85,93	82,17	74,86	87,11	91,1
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1096,24	611,15	610,78	55,72	99,94
ömlesztett	Ft/kg	57,32	52,17	55,66	97,1	106,68
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1070,05	653,03	856,84	80,07	131,21
zsákos	Ft/kg	60,07	58,01	60,82	101,26	104,84
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	488,26	213,28	190,97	39,11	89,54
ömlesztett	Ft/kg	64,92	59,08	70,11	108	118,67
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	79,83	32,9	127,25	159,4	386,78
zsákos	Ft/kg	67,66	69,16	69,78	103,13	100,89
Étkezési búzadara AD	tonna	47,35	37,86	36,92	77,96	97,51
zacskós	Ft/kg	83,11	78,21	77,73	93,54	99,4

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. augusztus	2010. július	2010. augusztus*
Finomliszt BL 55	161	152	150
Fehér kenyér	236	235	240
Félbarna kenyér	222	239	242
Étkezési búzadara AD	195	184	186

* 2010. augusztus 24-ig

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. augusztus 20.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. november	209,75	58 149	2010. szeptember	249,46	53 958	2010. szeptember	259,20	56 065
2010. január	206,50	57 248	2010. december	261,59	56 582	2010. december	264,62	57 237
2011. március	206,50	57 248	2011. március	267,83	57 932	2011. március	267,93	57 953
2011. május	206,50	57 248	2011. május	267,93	57 953	2011. május	266,64	57 674
2011. augusztus	197,75	54 822	2011. július	259,48	56 126	2011. július	258,47	55 907
2011. november	179,50	49 763	2011. szeptember	260,76	56 402	2011. szeptember	257,73	55 747
Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****					
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna			
2010. szeptember	257,18	55 628	2010. november	149,60	50 602			
2010. december	262,42	56 761	2011. január	152,05	51 431			
2011. március	265,81	57 495	2011. március	155,50	52 598			
2011. május	265,45	57 417	2011. május	156,00	52 767			
2011. július	261,77	56 621	2011. július	156,60	52 970			
2011. szeptember	257,18	55 628	2011. november	127,00	42 958			

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		Szállítási határidő	CBOT, Chicago	
	euró/tonna	Ft/tonna		USD/tonna	Ft/tonna
2010. november	188,25	52 189	2010. szeptember	165,85	35 873
2011. január	189,75	52 604	2010. december	171,75	37 150
2011. március	191,75	53 159	2011. március	176,67	38 214
2011. június	194,00	53 783	2011. május	179,23	38 767
2011. augusztus	196,25	54 406	2011. július	181,50	39 258
2011. november	179,75	49 832	2011. szeptember	177,56	38 406

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2010. november	361,00	100 080
2011. február	363,25	100 704
2011. május	364,75	101 120
2011. augusztus	342,00	94 813
2011. november	345,50	95 783
2012. február	343,25	95 159

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 33. hét		2010. 33. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	121	32 640	-	-	augusztus
La Pallice	122	32 764	-	-	szeptember
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	127	34 129	222	61 545	augusztus
Würzburg	103	27 679	200	55 446	augusztus
Köln	117	31 509	205	56 832	augusztus
Drezda	113	30 366	180	49 901	augusztus
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	122	32 785	-	-	augusztus
Spanyolország					
Tarragona**	-	-	-	-	-
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	-	-	-	-	-
Bordeaux/Bayonne	-	-	180	49 901	szeptember
La Pallice	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	150	40 310	225	62 377	augusztus
Hollandia					
Rotterdam*	-	-	212	58 773	augusztus

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2010. 33. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	174	48 230	november
Franciaország			
Rouen	185	51 288	szeptember
La Pallice	-	-	-
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	194	53 783	augusztus
Hannover	175	48 515	augusztus
Drezda	155	42 971	augusztus
München	153	42 278	augusztus
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	-	-	-
Spanyolország			
Tarragona	190	52 674	augusztus
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	192	53 228	november
Németország			
Hamburg	185	51 288	augusztus
Hollandia			
Rotterdam*	185	51 288	augusztus
Belgium			
Brüsszel	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2010. 08. 13.		2010. 08. 20.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	326,93	71 136,70	328,08	70 963,70	szeptember	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	286,80	62 404,81	289,20	62 553,96	szeptember	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	-	-	268,80	58 141,44	szeptember	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	275,40	59 924,29	266,70	57 687,21	augusztus	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	260,00	56 573,40	-	-	augusztus	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	277,70	60 424,74	278,40	60 217,92	augusztus	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	275,90	60 033,08	276,50	59 806,95	augusztus	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	200,10	43 539,76	204,00	44 125,20	október	FOB US Gulf
Argentína	168,70	36 707,43	210,10	45 444,63	szeptember	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	-	-	253,60	54 853,68	augusztus	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világpiacon elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világpiacon elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- **Bővülő növényi olaj kínálat a világpiacon**
- **Az USDA jelentése szerint kevesebb repce- és napraforgómag, több szójabab teremhet a világon a 2010/2011. gazdasági évben**
- **Megállt az áremelkedés a terménypiacokon**
- **A BÉT-en 100 ezer forinton jegyzik a repce tonnáját**

Világpiaci kitekintés

Az ideai vártnál gyengébb napraforgó- (33,7 millió tonna) és repcemag termés (57,8 millió tonna) ellenére a globális **növényi olaj kínálat tovább növekedhet** (139 millió tonnáról 146 millió tonnára). A pálma- (49,3 millió tonna) és szójaolaj (40,8 millió tonna) a növényi olajok világpiacának meghatározói, és könnyen ellensúlyozzák a napraforgó- és repceolaj kieső mennyiségét. Európa két meghatározó olajnövénye a növényi olajok világkereskedelmének csak 12%-át, de a világ fogyasztásának 25%-át adja. A várakozások szerint Európa 5-10% között növelheti pálmaolaj importját az idén, Indiába pedig 20-25%-kal is nőhet a behozatal.

A növényi olajok is jól szerepeltek júliusban és augusztus elején az árutőzsdéken, a **szójaolaj** jegyzése például a július 1-i 796 dollár/tonna szintről augusztus 13-ra elérte a 937 dollár/tonnás két éves rekordot (2008 óta a legmagasabb). A csúcspont óta azonban esik az ár (augusztus 25-én 862 dollár/tonna volt), együtt a kőolaj és a többi növényi olaj jegyzésével. Összehasonlítva a kőolaj és a szója határidős árának mozgását 2009 második negyedévtől kezdve, szinte két párhuzamos görbét láthatunk. A kőolaj ára zuhant az utóbbi hetekben, hiszen augusztus elején még a 85 dolláros hordónkénti jegyzést ostromolta, de augusztus 20-ra visszaesett 70 dollár közelébe. A szójaolaj jegyzése még így is messze elmarad a pálma- és repceolaj ára mögött (15-20%-kal olcsóbb), mert az év elején elszakadt azoktól a várhatóan magas szójababtermés miatt. Az árzuhanás legfőbb okai: nem várt jó szójatermés lehet az idén az USA-ban; Kína továbbra is fenntartja az argentin szójaolaj-bojkottot; a kőolaj árának visszaesése; jelentős technikai támaszok kerültek veszélybe több növényi olajnál.

Az USDA augusztusi közzététele szerint globálisan **253,7 millió tonna** (2,5 millió tonnával több, mint a júliusi jelentésben) **szójabab**termés várható a 2010/2011. gazdasági évben, amelynek hatásait Chicagóban is megérezte a szójabab jegyzése, hiszen az adatok megjelenése óta csak oldalazás (inkább lefele ható technikai korrekció) figyelhető meg a szójabab árában. Az árak csökkenését az amerikai szójaövezet délkeleti részében jelzett szárazabb időjárás körüli aggodalom és a helyettesítő termékek (repce, napraforgó) Európában vártnál alacsonyabb termése akadályozza. A globális exportot 91,1 millió tonna körül várják a 2010/2011. gazdasági évben, amely 1,5 millió tonnával haladná meg az előző időszak kiviteli forgalmát. Az USDA a várható feldol-

gozást 219,7 millió tonnára emelte, ami megdöntené az előző időszakban felállított rekordot. A zárókészletek 1 millió tonnával növekedve 64,7 millió tonnán zárhatnak. A szójabab jegyzésében további gyengülés várható a szokásos augusztusi és szeptemberi aratás közeli árcsökkenés miatt is.

A **repcemag** várható globális termését **56,74 millió tonnára** csökkentette (1 millió tonnával) az USDA augusztusi jelentésében a júliusi várakozásokhoz képest a 2010/2011. időszakra, aminek legfőbb oka a Kanadában és Ausztráliában várható kevesebb termés. A feldolgozás 55,8 millió tonnára csökkenhet, ami 1 millió tonnával kevesebb, mint az előző időszakban. A készletek 4,9 millió tonnára süllyedhetnek. A csökkenő repcemag feldolgozást az EU-ban a dinamikus fejlődő bioüzemanyag-gyártásban pálmaolajjal és szójával helyettesíthetik. A párizsi árutőzsdén a repcemag jegyzése követte a többi termény korrekciós mozgását, de a csökkenésének mértéke jóval elmarad például a búzáétól (ezzel is alátámasztva, hogy a jelenlegi magasabb árszintje is megalapozottabb, mint a búzáé – lásd Gabona és Ipari Növények XIII. évfolyam 16.szám –, igaz a megjelenő hírek is a repcének kedveztek).

Az USDA várakozásai szerint a **napraforgómag** 2010/2011-es globális termése (**31,6 millió tonna**) is elmaradhat a korábban vártaktól, ennek ellenére a feldolgozása 28,3 millió tonnára nőhet. A világpiacon jelentéktelen a szerepe a 1,5 millió tonnás export forgalmával. A várakozások szerint egyedül Argentína bővíti a termelését 1 millió tonnával, elérve a 3,4 millió tonnát. A napraforgómag is őrzi a korábban elért magas árszintet, amely vélhetően tartós marad az idej orosz, ukrán és EU-s terméskiesés miatt. A kisebb termés, az intenzív feldolgozás, és az ürülő raktárak, tartósan magas árat vetítenek előre.

A nemzetközi tőzsdéken az augusztus eleji kedvező befektetői hangulat fordulatot vett és a **„W”-alakú depressziótól való félelem ismét megjelent a piacokon** a hónap második felében. Az amerikai makrogazdasági adatok mind visszatérő gazdasági válságot sugallnak. A legnagyobb problémát most az okozhatja, hogy lassan elfogy az országok fiskális mozgástere (lásd EU országok, USA költségvetési hiánya) és a 2008 óta tartó dinamizáló gazdaságpolitika nem járt a várt tartós kedvező hatással. A **visszaszoruló gazdaságélénkítést** tovább gyengítik a globálisan jellemző „rossz” monetáris politikai döntések. A wall street-i Dow Jones augusztus 25-én ismét 10 000 pont közelébe került, azaz még mindig nem sikerült tartósan elmozdulnia erről a pszichológiailag fontos pontról. A dollár jegyzése tovább gyengélkedett a jennel szemben, amely az utóbbi hetek egyik legvonzóbb devizája volt a svájci frank mellett. Egyre több elemző rajzol pesszimista képet a világgazdaságról.

Az **árutőzsdéken megnyugodott a gabona- és olajnövények jegyzése** a korábbi hetek dinamizmusa után és egy **kisebb korrekció indult**. A megjelenő hírek (lényegében az USA pótolni tudja a kieső orosz gabonát, Oroszországban az eső segítheti a búzavetést, Ukrajna nem korlátozza az gabonaexportot) és az időjárás okozta terméskiesés beárázása mind arra utal, hogy a gabonafélék határidős ára elérhette a csúcspontját. A repce- és napraforgómag jegyzésében lehet még

tartalék a túlkeresletes piacon, de egy tőkepiaci és gazdasági válság kibontakozása visszavetheti azt.

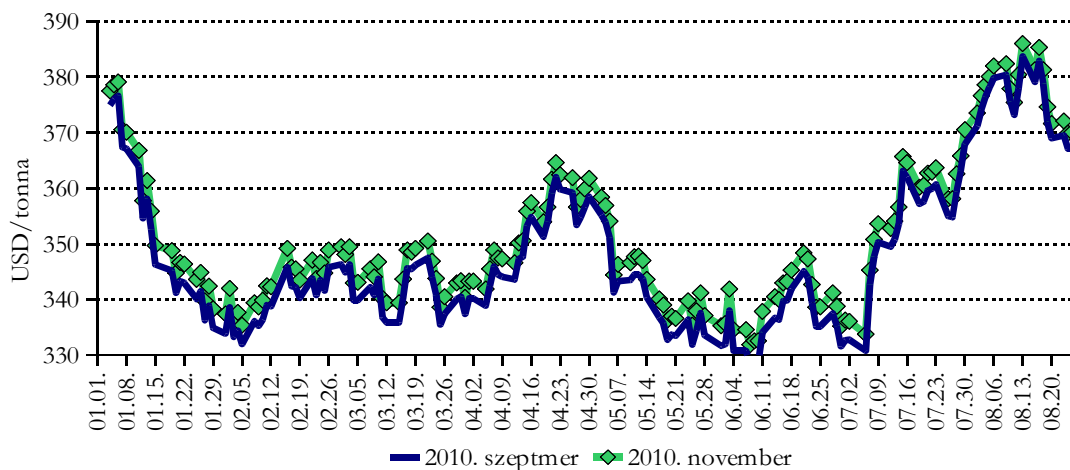
Hazai körkép

A BÉT-en a repcemag szeptemberi jegyzése elérte a lélektani **100 ezer Ft/tonnás** határt (még nem lépte át). A magyar árutőzsdén is látszott az utóbbi pár hétben a nemzetközi „parkettkéhez” hasonló útkeresés, de a korrekció szinte nem is volt észrevehető. A legtöbben most kívánnak a piacon, hogy merre vegyék az irányt. A **napraforgó** októberi jegyzése **95,8 ezer Ft/tonna** volt az elmúlt héten.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

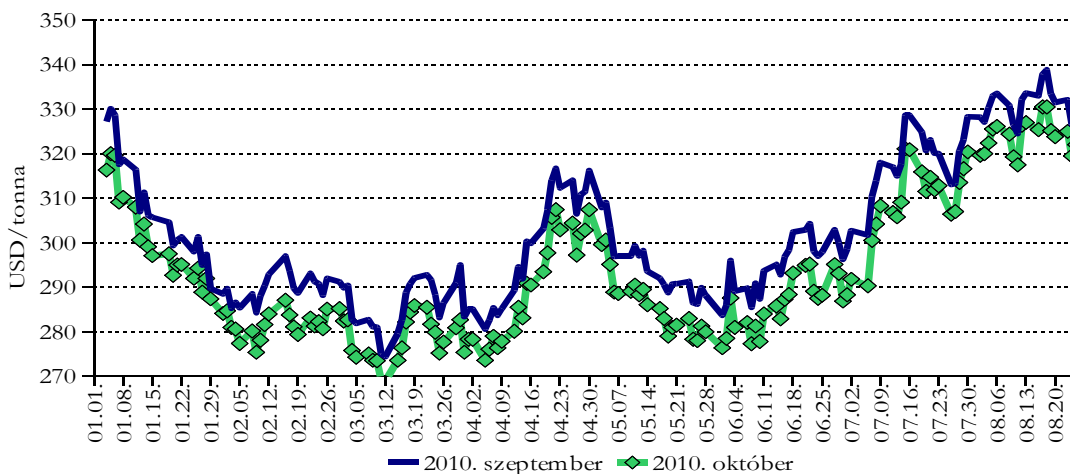

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

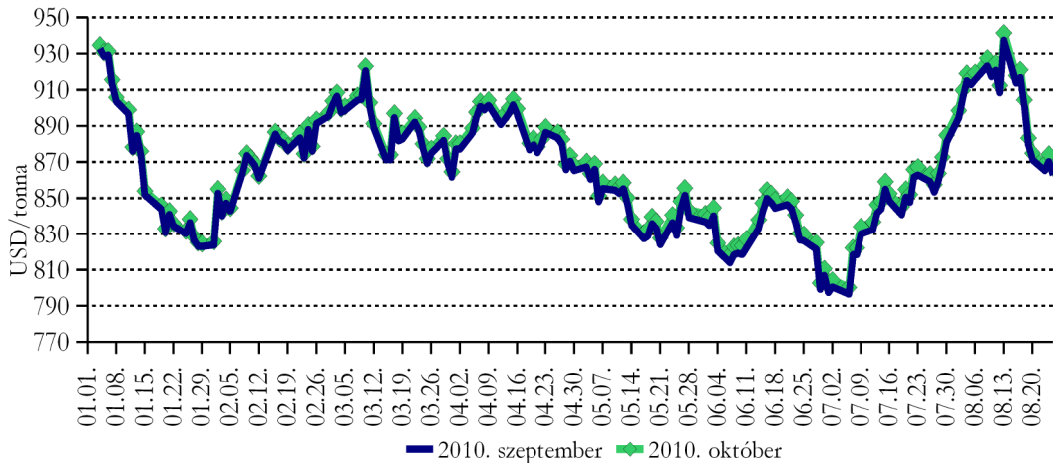
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

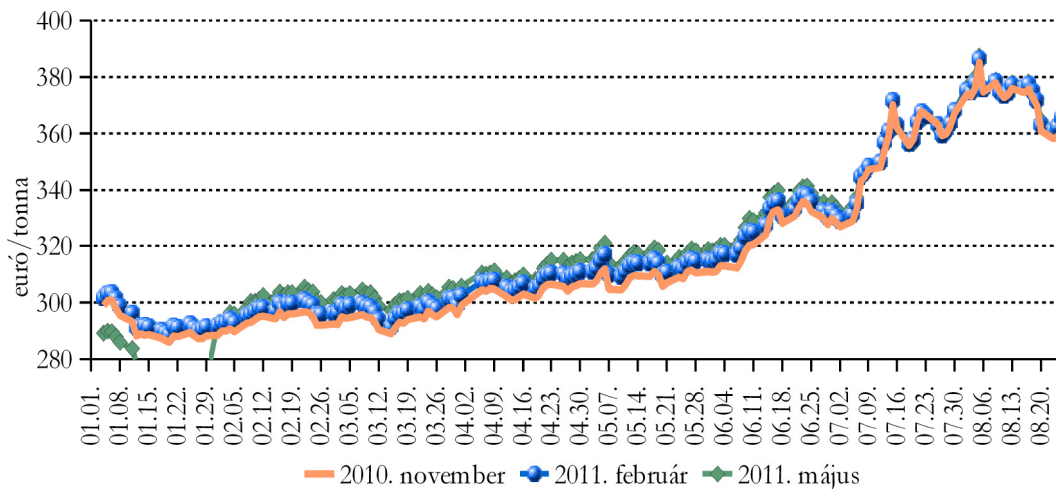
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

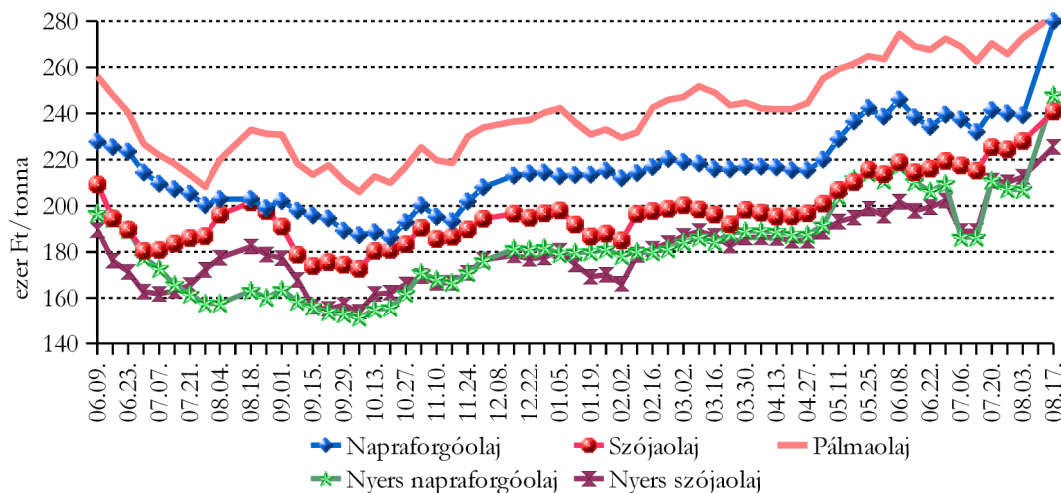
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

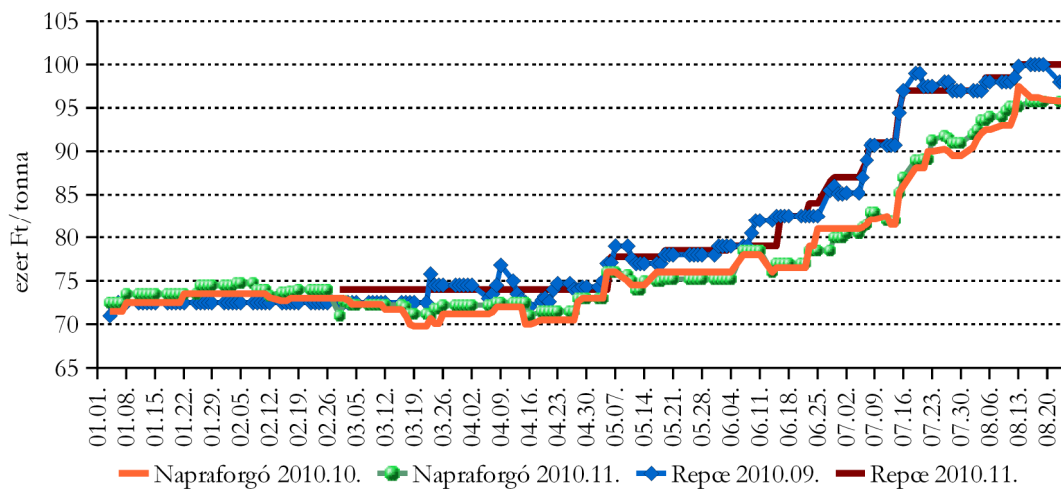
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mérték- egység	2009. július	2010. június	2010. július	2010. július / 2009. július [%]	2010. július / 2010. június [%]
Ipari napraforgómag	tonna	10 799	8 737	2 898	26,84	33,17
	Ft/tonna	68 126	85 697	88 255	129,55	102,99
Repce mag	tonna	125 980	6 444	50 009	39,70	776,01
	Ft/tonna	74 945	79 766	80 580	107,52	101,02
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	111	92	-	83,08
	Ft/tonna	-	231 701	216 545	-	93,46
Napraforgódara	tonna	20 302	-	-	-	-
	Ft/tonna	29 202	-	-	-	-
Nyers repceolaj	tonna	-	2 098	3 669	-	174,00
	Ft/tonna	-	196 545	208 741	-	106,00
Repcedara	tonna	8 175	8 607	8 825	107,95	102,52
	Ft/tonna	35 479	36 706	35 847	101,04	97,66

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	EU	Francia- ország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyar- ország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-08-10	223 607	-	-	-	-
	2010-08-17	-	-	247 816	-	284 515
	2010-08-24	-	-	-	-	-
Repceolaj	2010-08-10	-	299 271	-	-	210 280
	2010-08-17	-	294 714	-	-	214 434
	2010-08-24	218 368	292 005	-	-	-
Szójaolaj	2010-08-10	-	-	-	192 817	-
	2010-08-17	-	-	225 550	198 794	-
	2010-08-24	196 104	-	-	195 741	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

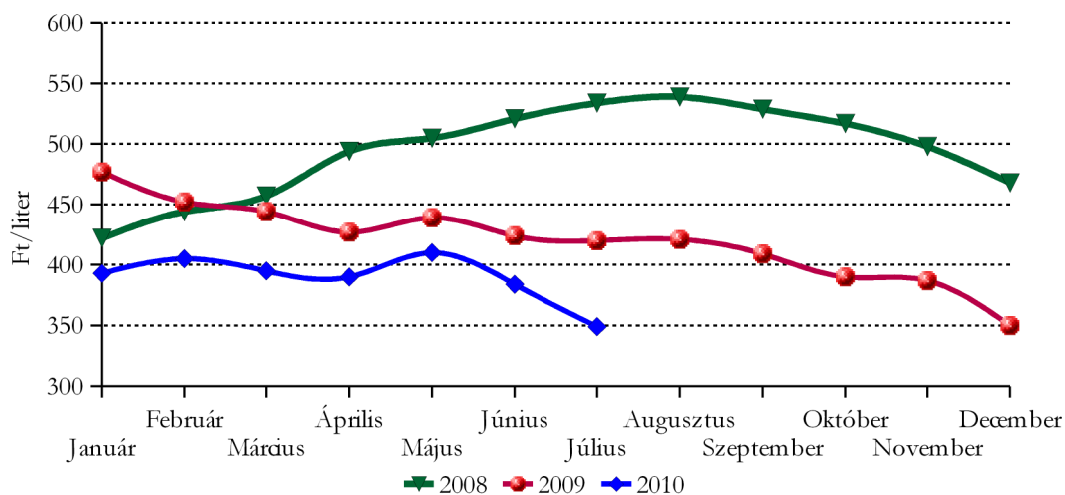
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-08-10	-	-	-	-
	2010-08-17	-	-	-	-
	2010-08-24	-	-	-	-
Napraforgódara**	2010-08-10	-	-	-	33 033
	2010-08-17	-	-	48 182	-
	2010-08-24	-	-	49 012	-
Repccemag	2010-08-10	104 218	105 475	97 335	82 522
	2010-08-17	104 954	101 195	97 762	89 508
	2010-08-24	101 931	-	99 445	-
Repcedara**	2010-08-10	-	55 268	52 144	36 073
	2010-08-17	-	-	50 975	-
	2010-08-24	-	-	50 433	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európai Unió biodízel piaca

Az Európai Unióban a biodízelüzemek számára kedvezően indult a 2010. év. Az EU területén két egymást követő évben jó repcetermést takarítottak be, ezért bőséges készlet állt rendelkezésre. A repceolaj ára márciusig alacsony maradt (635-640 €/t), miközben a biodízel ára májusig emelkedett (794 €/t). Az alapanyag és a késztermék ára között nőtt a különbség. A déli féltekén, a nagy szójatermelő országokban a 2008/2009. gazdasági évben a kedvezőtlen időjárás miatt gyenge termést takarítottak be. A globális import kereslet az USA felé fordult, így ott csökkent a rendelkezésre álló készlet mennyisége. A szójabab, a szójaolaj és a belőle előállított biodízel ára emelkedett. Az import szója metil-észter FOB Rotterdam ára 2010 márciusában 740 €/t volt.

Az Unió termékei az importtal szemben versenyképesek maradtak.

Az Európai Unió biodízel üzemei számára ez a kedvező helyzet 2010. I. negyedév végéig tartott, ezt követően azonban több olyan változás történt, ami rontotta helyzetüket:

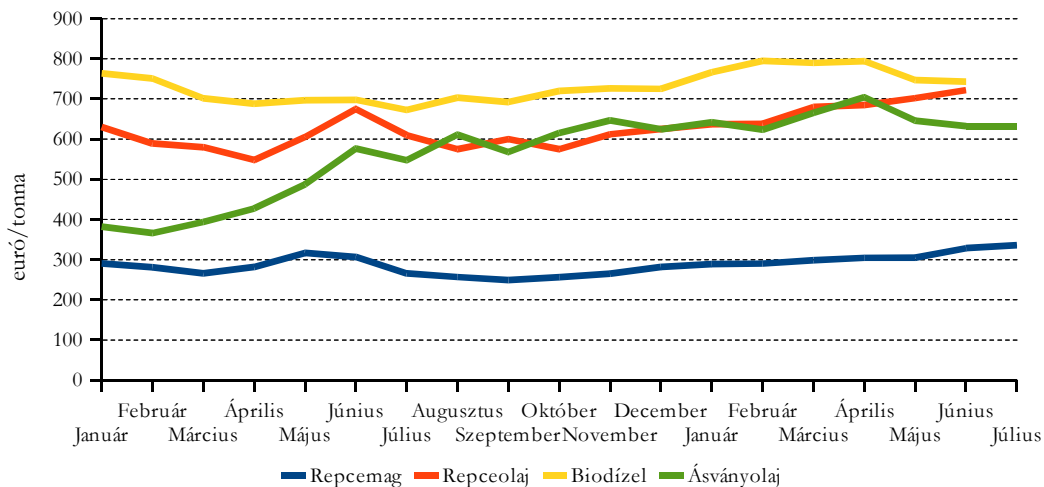
1. Az EU-ban a kedvezőtlen időjárás miatt a repcetermésre vonatkozó előrejelzéseket folyamatosan lefelé korrigálták. Németországban a repcetermést 6 millió tonnáról 5,6 millió tonnára módosították. Lengyelországban az árvíz okozott károkat, ezért a termés várhatóan 7-8%-kal lesz kevesebb (2,2-2,3 millió t), miközben az ország növelte biodízelgyártó kapacitásait. Várhatóan az új üzemek nem tudnak majd teljes kihasználtsággal működni, vagy importálniuk kell az alapanyagot.

Az EU biodízel üzemének legnagyobb repcemag beszállítója Ukrajna. Az ország a 2009/2010. gazdasági évben 1,43 millió tonnát exportált elsősorban Belgiumba, Franciaországba és Hollandiába. A tavaszi fagykárok miatt várhatóan ugyanekkora mennyiséget már nem lesz képes szállítani a 2010/2011. gazdasági évben.

2. A csökkenő készletek és a romló terméskilátások hatására a repcemag és a repceolaj ára áprilistól emelkedni kezdett. A párizsi árutőzsdén a repcemagot 2010 januárjában a legközelebbi határidőre 290 €/t-ért jegyezték, félévvel később már 21%-kal magasabban, 363 €/t-ért. A legnagyobb biodízel-termelő országban, Németországban a repcemag nagykereskedelmi értékesítési ára 12%-kal emelkedett (2010. január: 289 €/t; 2010. július: 336 €/t). A bizonytalan terméskilátások miatt sok üzem megpróbál raktározni, ami szintén felfelé mozdítja el az árakat.

Németországban a repceolaj ára követte az alapanyag ármozgását, 2010. I. félévében 12%-kal 637 €/t-ról 722 €/t-ra emelkedett. Más EU tagállamokban is megfigyelhető a repceolaj árának emelkedése, például Lengyelországban a nagykereskedelmi ár 13%-kal emelkedett.

A repcemag, a repceolaj, a biodízel és az ásványolaj ára (2009-2010)

Forrás: UFOP, HGCA

3. A biodízel ára viszont nem követte a repceolaj emelkedő árát, hanem épp ellenkezőleg, májustól csökkent. A biodízel ára a 2010. januári 766 €/t, majd a májusi 794 €/t árról június végére 743 €/t-ra esett. Ennek következtében a repceolaj és a biodízel ára között a különbség júniusra 3%-ra (repceolaj: 722 €/t; biodízel: 743 €/t) zsugorodott. A két termék közötti árkülönbség 2010 januárjában még 17% volt (repceolaj: 637 €/t; biodízel: 766 €/t).

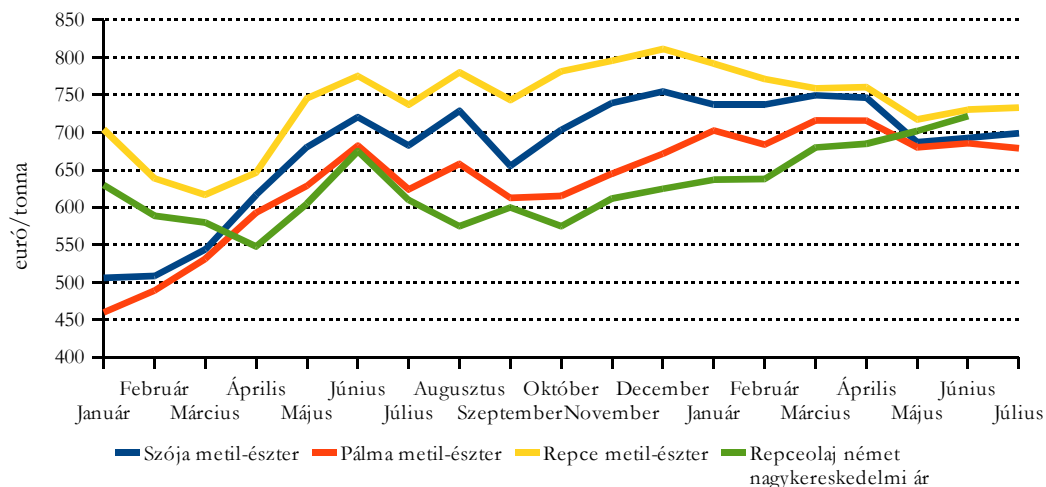
Az emelkedő alapanyagárak és a csökkenő késztermékárak miatt romlott az EU biodízelüzemeinek jövedelmezősége.

A biodízel ára az ásványolaj árát követte. Az ásványolaj árcsökkenését az okozta, hogy a 86-86,2 barrel/nap globális kibocsátással szemben a felhasználás csak 85,26-85,5 barrel/nap volt. Ez pedig az ásványolaj készletének felhalmozódásához vezetett.

4. Az EU biodízel üzeinek helyzetét tovább bonyolította, hogy 2010 tavaszán, miközben az Unió repcetermésére vonatkozó előrejelzéseket folyamatosan lefelé korrigálták, a dél-amerikai nagy szójatermelő országokból rekordtermést jelentettek. Az elmúlt gazdasági év kedvezőtlen szójatermése után 2010-ben Argentínában 533 ezer tonna (2009: 315 ezer tonna), Brazíliában 64,6 millió tonna (2009: 57,2 millió tonna) szójababot termeltek. A termény értékesítése tavasszal ugyan sztrájkok és logisztikai nehézségek miatt lassan indult be, de a II. negyedévben már nagy mennyiségben szállítottak.

Az import szójabab, szójaolaj, szója metil-észter és a szója alapú biodízel ára tavasszal folyamatosan csökkent, miközben az EU-ban a biodízel-előállítás alapanyagai drágultak. Ez az európai biodízel-termelő üzemek számára nagyon nehéz versenyhelyzetet teremtett.

A rotterdami kikötőbe érkező olajészterek és a német repceolaj nagykereskedelmi ára (2009-2010)

Megjegyzés: Olajészterek FOB ARA
Forrás: Kingsman, UFOP

Az ábrán látható, hogy Németországban, a legnagyobb biodízel-termelő országban 2010. I. negyedév végéig a belföldi repceolaj ára az import olajészterek ára alatt mozgott. Az árkülönbség viszonylag jelentős volt 2009/2010 telén (2010. január: SME 737 €/t; PME 702 €/t, RME 811 €/t, német belföldi repceolaj 637 €/t). Az import olajészterek és a belföldi repceolaj ellenkező irányú ármozgása következtében májustól a német nagykereskedelmi ár kismértékben ugyan, de már meg is haladta azokat. (2010. július: SME 706 €/t, PME 687 €/t, RME 742, német belföldi repceolaj: 722 €/t)

Az EU legnagyobb biodízel beszállítója Argentína. Az ország alkalmazza a DET exportadó rendszert (Differential Export Tax), ami azt jelenti, hogy a biodízel után 18%, míg a szójaolaj után 32% exportvámot kell fizetni. Ez az intézkedés arra ösztönzi a kereskedőket, hogy inkább a nagyobb feldolgozottságú biodízelt vásárolják meg szemben a szójaolajjal. Argentínában a 29. héten az olajészternél magasabb feldolgozottságú biodízel exportára FOB Rosario 855 \$/t (615-620 €/t) körül alakult, de a harmadik és negyedik negyedévre már 860-870 \$/t (630-640 €/t) között történnek a jegyzések. Az ár emelkedését az okozza, hogy Argentínában augusztustól a bekeverési arányt B5-ről B7-re módosítják, ami növeli a belső felhasználást. Argentína az előzetes becslések szerint 641 ezer tonna biodízelt exportált 2010 első félévében (2009. I. 418 ezer tonna).

Spanyolországban az APPA közlése szerint a biodízelüzemeket fojtogatja az argentin import. Az országba beérkező 167 ezer tonna argentin biodízel a teljes felhasználás 60%-át fedezi. A spanyol biodízelüzemek 75%-a ugyanakkor csak 10%-os kapacitás kihasználtsággal működik.

Hasonló helyzetet jelentett az olasz UPB is. Az Olaszországban 2010-ben felhasznált biodízel 60-70%-a várhatóan importból származik. A biodízel-termelés 50%-os visszaesésével számolnak. A biodízelüzemek nem tudnak versenyezni a beáramló olcsó importtal. Az olasz hatóságok úgy látják, hogy a kötelező bekeverési arány emelésének legnagyobb részét az importtermék fogja biztosítani.

Az európai biodízelüzemek jövedelmezősége és versenyképessége a világpiacon 2010. II. negyedévében elsősorban az alapanyag árának emelkedése miatt romlott, ennek ellenére a biodízel fogyasztói ára továbbra is az ásványolaj ára alatt van. A biodízel nagykereskedelmi ára ugyanis az ásványolaj árát követi, az árkülönbőség a két termék között nem változott, ezért az továbbra sem haladja meg az egyes kormányok által létrehozott kedvezmények/támogatások mértékét. Németországban a biodízel ára a 33. héten 109,78 €/l volt, azaz 9%-kal alacsonyabb, mint az ásványolajé (119,38 €/l).

Az ásványolajnál alacsonyabb fogyasztói ára kedvez a biodízel felhasználás növekedésének, amelyet sok tagállam nem belföldi, hanem importtermékből fedez. A felhasználás növekedésének az Argentínából beérkező biodízel nyújt bőséges utánpótlást. Az argentin biodízel mellett még Kanada (2009: 6 404 t; 2010: 54 193 t) és Indonézia (2009: 13 287 t; 2010: 47 671 t) olajészter beállításai nőttek jelentősen.

Az EU biodízelüzemei az alapanyagárakban bekövetkezett kedvezőtlen változásban jelentős fordulatra a következő betakarításig nem számíthatnak. Nehezíti az üzemek helyzetét az €/ \$ árfolyam ingadozása, valamint az olcsón beáramló biodízel és olajészterek. Az alacsony áron beérkező import biodízel nyomást gyakorol az árakra.

Az Európai Unióban a nehéz helyzetbe került üzemek gondjain a biodízel áremelkedése enyhíthetne, mivel az emelkedő biodízelár növelheti az alapanyag és a késztermék közötti árkülönbőséget. A biodízel árára ilyen hatással az ásványolaj áremelkedése lehet. Az EIA prognózisa szerint az európai gazdaság várható stabilizálódása és az ázsiai, valamint a közel-keleti régió keresletének növekedése alapján az ásványolaj ára év végére elérheti a 79 \$/barrelt.

Feltételezhető, hogy a nagy dél-amerikai országok készletei az év folyamán csökkennek, ami visszafoghatja a nagy mennyiségű import olajészterek és biodízel beáramlását az EU-ba.

Megjegyzés:

SME= Szója metil-észter

PME= Pálma metil-észter

RME= Repce metil-észter

APPA = Asociacion de Productores de Energias Renewables

UPB = Unione Produttori Biocarburanti

UFOP = Union zur Förderung Oel-, und Proteinpflanzen

HGCA = Home Grown Cereal Authority

Bibliográfia:

Spain biodiesel plants mostly halted. Biofuels and Renewables Weekly. 2010. július 28.

Ölsaaten und Biokraftstoffe. UFOP-Marktinformation. 2010. július

Ölsaaten und Biokraftstoffe. UFOP-Marktinformation. 2010. augusztus

World biodiesel price report. F.O. Lichts 2010. július 8.

Ewright – Ken Joseph: Argentina Biofuels Annual. USDA Gain Report 2010. június 6.

Argentine biodiesel output to rise 25 PCT next year. Biofuels and Renewables Weekly. 2010. július 28.

World biodiesel price report. F.O. Lichts 2010. június 24.

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>